

**Posudek oponentky
na disertační práci JUDr. Nicolý Švandové**

na téma „Trestněprávní aspekty sexuálního zneužívání“

Zaměření disertační práce, její základní koncepce a systematika

Předložená disertační práce se zabývá – jak již napovídá samotný název – trestněprávní problematikou v oblasti sexuálního zneužívání. Jelikož oběťmi tohoto druhu kriminality jsou pojmově vždy děti, jedná se o velmi závažný a zároveň kvůli vysoké latenci též obtížně řešitelný společenský problém. Při boji s touto kriminalitou jsou na orgány činné v trestním řízení kladeny zvýšené nároky co do jejich odbornosti, ale i lidského přístupu a empatie, když je neustále třeba hledat ten správný kompromis mezi protichůdnými zájmy obviněných (právo na řádnou obhajobu a spravedlivý proces) a poškozených (snaha zamezit jejich sekundární viktimizaci). Téma hodnocené disertační práce tak hodnotím jako vhodně zvolené, neboť se z teoretického i praktického hlediska jedná o velmi aktuální a zároveň mimořádně komplikovanou problematiku.

Vlastní text práce je rozčleněn na úvod, dvanáct kapitol a závěr. První kapitola obsahuje stručný historický exkurz k vývoji právní úpravy „sexuálních“ trestných činů souvisejících s pohlavním zneužíváním na našem území. V druhé kapitole autorka definuje základní východiska pro svoji práci, především pak příčiny a formy sexuálního zneužívání a typologii jeho pachatelů a obětí. Ve třetí kapitole autorka stručně nastiňuje možnosti primární, sekundární a terciární prevence této trestné činnosti. Čtvrtá kapitola se zabývá problematikou tzv. komerčního sexuálního zneužívání dětí se zaměřením na trestněprávní úpravu dětské prostituce, pornografie a obchodu s dětmi za účelem sexuálního zneužívání. Pátá kapitola nám představuje mezinárodněprávní úpravu ochrany před sexuálním zneužíváním dětí. V šesté kapitole se autorka věnuje pozitivní právní úpravě České republiky na úseku sexuálního zneužívání a podrobně zde rozebírá jednotlivé skutkové podstaty trestných činů, které v této souvislosti bývají zpravidla páčány, se zvláštním důrazem na trestný čin pohlavního zneužití podle § 187 trestního zákoníku; zmiňována je též četná související judikatura. V sedmé kapitole je obsaženo stručné pojednání o roli, kterou může při pohlavním zneužívání dětí sehrát internet. V osmé kapitole autorka poukazuje na specifika trestního procesu v případech sexuálního zneužívání. Propojení teorie a praxe nabízí devátá kapitola, kde autorka představuje výsledky své vlastní trestněprávní a kriminologické analýzy 40 publikovaných trestních rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR z let 2007 až 2012, v nichž se jednalo o trestný čin pohlavního zneužití dle § 187 trestního zákoníku; na to pak navazuje v desáté kapitole, kde poukazuje na zajímavá rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva. Jedenáctá kapitola nabízí pohled do zahraničních právních řádů a popisuje právní úpravu sexuálního zneužívání ve Spolkové republice Německo, v Rakousku a na Slovensku. V dvanácté kapitole pak autorka shrnuje nedostatky aktuální tuzemské právní úpravy a nabízí některé své podněty *de lege ferenda*.

Kromě toho práce obsahuje též rozsáhlý přehled použitých pramenů, přílohový materiál (statistické údaje a grafy) a resumé a anotaci v českém a anglickém jazyce.

Hodnocení struktury práce a úrovně zpracování

Formální členění práce je logické a přehledné. Autorka se postupně věnuje všem klíčovým aspektům zvolené problematiky a poskytuje k nim jasně strukturovaný a komplexní výklad.

V rámci celé práce je zřetelně vidět, že autorka o předmětném tématu pojednává na náležité odborné úrovni a s velmi dobrou znalostí věci. Za přínosné považuji obrovské množství soudní judikatury, kterou autorka v rámci celé práce vhodným způsobem průběžně cituje a na níž demonstuje interpretační a aplikační souvislosti předmětné problematiky.

Kladně hodnotím též skutečnost, že autorka podrobuje pozitivní právní úpravu kritickému hodnocení, poukazuje na její problematická místa a zároveň se sama pokouší hledat řešení a nabízí své vlastní úvahy *de lege ferenda*, které by přispěly k efektivnějšímu a „spravedlivějšímu“ boji s tímto mimořádně závažným druhem kriminality. U některých autorčinných úvah a hodnotících soudů jsem ale měla místy pocit, že autorčina argumentace je lehce nevyvážená a autorka má mírnou tendenci favorizovat práva obětí sexuálního zneužívání před právy obviněných na obhajobu a spravedlivý proces, aniž by se při tom dostatečně podrobně a přesvědčivě vypořádala s principem presumpce neviny a především se zásadou *in dubio pro reo*. V práci lze dle mého názoru vysledovat drobný náznak myšlenky, že v případech, kdy je obětí sexuálně motivovaného útoku dítě, které je více než kdo jiný ohroženo sekundární viktimizací, jsou výše citované principy (presumpce neviny a *in dubio pro reo*) poněkud oslabeny právě ve prospěch ochrany práv poškozeného dítěte, což může být potenciálně nebezpečné (ani v případech, které jsou důkazně problematické a kde se pachatel obtížně usvědčuje, nelze z uvedených principů slevovat). V žádném případě se z mojí strany nejedná o výtku, ale spíše o poznatek, popř. též o námět k diskuzi v rámci obhajoby práce.

V práci se sporadicky objevují drobné faktické nepřesnosti – např. na str. 15 (zákon č. 86/1950 Sb. nabyl účinnosti až 1. srpna 1950, nikoliv již 1. ledna 1950, jak plyne z autorčina výkladu).

Hodnocení formálních aspektů práce

Formální úprava práce je obecně na vysoké úrovni.

Členění textu je úhledné, po grafické stránce působí práce dobrým dojmem; není mi ale úplně zřejmý důvod, proč autorka pro vlastní text své práce zvolila – odchýlně od běžného standardu – bezserifové písmo.

Autorka pracuje s adekvátním množstvím pramenů, které vhodně aplikuje při zachování pravidel citační etiky.

Práce je na vysoké úrovni též z jazykového a stylistického hlediska. Výstavba textu je logická a přehledná, jednotlivé výklady a autorčiny myšlenky mají jasnou a srozumitelnou strukturu.

Ojedinele se objevují pravopisné chyby nebo překlepy, např. na str. 25 a 26 autorka opakovaně používá anglický výraz „*exploytation*“ na místo správného (či obvyklejšího) „*exploitation*“, na str. 90 autorka uvádí „*[p]ostačí přitom úmysl nepřímí*“, na str. 109 se objevuje výraz „*ve výcečinném souběhu*“ atd. S ohledem na značný rozsah práce lze ale výskyt překlepů a pravopisných chyb hodnotit jako přiměřený, nikterak nesnižující odbornou úroveň nebo celkový dojem

Závěr a doporučení k obhajobě

Autorka se zhostila vymezeného úkolu se ctí a předložená práce představuje dle mého názoru velmi zdařilou monografii, která komplexně mapuje dosti specifickou část trestního práva.

Oceňuji zejména široký rozsah judikatury, kterou autorka musela vyhledat, analyzovat a následně zpracovat pro potřeby své práce, jakož i náležité teoretické znalosti, které v hodnocené práci prokázala, a schopnost nad daným tématem přemýšlet a jasně a srozumitelně formulovat své myšlenky. Hodnocená práce je nepochybně důstojným příspěvkem k odborné diskuzi v oblasti trestné činnosti související se sexuálním zneužíváním a představuje relevantní podklad pro následnou obhajobu.

Domnívám se, že autorka touto svojí disertační prací jednoznačně prokázala schopnost samostatné vědecké činnosti.

S ohledem na tyto skutečnosti tak doporučuji práci k obhajobě.

V Praze dne 28. února 2014

---

doc. JUDr. Mgr. Jana Navrátilová, Ph.D.
oponentka disertační práce